ՎԱՆ - ՔԱՂԱՔԱՄԻՋԻ ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԿՌԻՒՆԵՐԸ

Գրեց՝ ՀԱՑԿ ԿՈՍՈՑԵԱՆ

ԿԱՏԱՂԻ ԿՌԻՒՆԵՐ ԵՒ ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ապրիլ 10–ը քաղաքի համար աննախընթաց կռուի օր մը եղաւ:

Նախորդ օրուան մեղմացած ընդհարումը վերաբերնուեցաւ կանուխէն սկսած թունդ յարձակողականով, զոր թշնամին զարդացնելով հասցուց իր լարուածութեան գագաթնակէտին: Բոլոր կողմերու բոլոր դիրքերու վրայ միահատոյն գրոհներ սկսուեցան: Բերդի տեղատարափ կրակը, չրջապատի խլացնող կռիւները կուդային ապացուցանելու, որ թշնամին վճռած է պատժել, տրորել Քաղաքամէջը, պետական կարեւոր հաստատութիւնները մոխիրի վերածող քաղաքացիները:

Այդ օրը թշնամին, ստուար ոյժի յենած, պատրաստուած յատակագծով, տպաւորիչ լրջաւ: Հնագին խուժան մը թափուած էր քաղաքի չուրջը· բոլորն ալ զրաղուած էին և՛ չուկայի թալան–հրկիզումով և՛ չորս կողմէն կռուի մասնակցութեամբ: Բերդէն զործող երեք թնդանօթներէն զատ, ներքեւէն կը ռմբակոծէին ուրիշ երեք հրանօթներ ալ՝ արեւելքէն, հարաւէն եւ արեւմուտքէն:

Դիմադրութիւնը բոլոր կէտերու վրայ մեր կողմէն անօրինակ էր: Հետզհետէ հասնող սուրհանդակները նոյն տագնապալի վիճակը կը ներկայացնէին, խնդրելով զէնք, փամփուշտ:

«Մեր դիրքի վրայ կռիւը տարտափելի է· հասցուցէ՛ք ոումբ, քանի մը տասնոցաւոր եւ հրացանաւոր»,— ահա այսպէս էին բոլորէն ստացուած գրաւոր տեղեկութիւնները:

Եղած տրամադրելի ուժերը հարկ եղած դիրքերը ձամբուեցան: Բայց գործեալ օգնութիւն էր որ կ՝ուզուէր· մանաւանդ արեւելեան չրջանէն՝ Մարութեանի դիրքերէն եւ Ամբարի չրջանէն:

Այս անգամ Դանիէլ վրդ·ը եւ Հայկ Կոսոյեանը, կեդրոնի ժամանակաւոր կարգադրութիւնը եզնիկ վրդ·ին յանձնելով եւ Ամբարի չրջանի ընդհ· չրջիկ Վարդան Տ· Վարդանեանին երեք զինուորներով հոն զրկելով, իրենք անցան Մարութեանի եւ Շըշկօյեանի դիրքի կռուողներուն օգնութեան:

Արդարեւ, յուրջ եւ վտանգաւոր էր գրութիւնը: Հայկավանքէն որոտացող կրակը, մեծացած բերդի կեդրոնէն ուղղուած չեչտակի ռմբակոծման, դրեթէ չէնքերու վերի յարկերը աւերած էին: Տղայք փոչիի եւ ծուխի մէջ կորած կը կռուէին· բոլորը անճանաչելի զարճած էին:

Կարգադրուեցաւ թողնել վերի յարկերը եւ դիմադրել նեղքեւի յարկերէն, որոնք գեռ աչքան վնասուած չէին: Այդ միջոցին թուրք հրձիգները առաջաւոր դիրքերու դռները հրդեհեցին: Կոիւը ուժգին սաստկացաւ: Դուրսէն թշնամին կրակով կ՝արգիլէր մարել հրդեհը, որը եթէ ծաւալէր, պարտաւորուած պիտի ետաձանջէին տղայք, բերդէն ուղղուած հարուածներուն տակ տարով անխուսափելի զոհեր:

Բայց այդ հնարաւոր չէր երթք: Վրայ հասան դիրքի հրշէջ չրկիրները, իսկ պատուհանէն փողոց ձգուեցաւ ռումբ մը թշնամուն սարսափ ազդելու: Ռումբը պայթեց մեծ ռոմ–ցնցումով: Ետք տուին թուրք հրձիգները, եւ զադրեցաւ թշնամու գրոհը: Տղաները զատ ինքզինքին չունչ առին: Կէս այրուած դռները մարեցան:

Լարուած այս գրութեան մէջ, կեդրոնէն ստացուած նամակ մը կը ծանուցանէր ամբարի դիրքերու ձգնաժամային վիճակը: Մերոնք կ՝ուզէին դիրքերը լքել եւ կը պահանջէին անյապաղ օգնութիւն:

Անմիջապէս հրահանգուեցաւ Թէքալիճի Հարպիչկի չրջանապետին, որ 4 զինուորներ օգնութեան հասցնէ, իսկ Հ· Կոսոյեանը անցաւ այդ չրջանը:

Մինչեւ կռուի վայրը հասնիլը, Կարագէօզեանի եւ Ամբաչկաւրի դիրքերու մեր զին-